

## פסיכולוגיה התפתחותית ד'

שתי יחידות לימוד

## הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים:

|           |     |        |
|-----------|-----|--------|
| פרק ראשון | 30  | נקודות |
| פרק שני   | 50  | נקודות |
| פרק שלישי | 20  | נקודות |
| סה"כ      | 100 | נקודות |

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין.

בשאלון זה 4 עמודים.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר,  
אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

בהצלחה!

## השאלות

### פרק ראשון (30 נקודות)

ענה על שאלה 1 – שאלת חובה.

#### שאלה 1

קרא את הקטע שלפניך וענה על שלושה מבין הסעיפים א'–ד' (לכל סעיף – 10 נקודות).

סיגל ודינה, תלמידות כיתה י"א במגמת חינוך, נשלחו לערוך תצפית על ילדים בני שנה וחצי עד שנתיים וחצי במעון "תמר". כאשר ראה אותן יוסי בן השנתיים נכנסות למעון, הוא רץ למגירה שלו, הוציא ממנה את הדובי שלו וחיבק אותו. המטפלת ניגשה ליוסי, ליטפה את ראשו ואמרה לכל ילדי המעון: "תכירו את סיגל ואת דינה, הן באו לראות איך אנחנו משחקים."

סיגל ודינה, שתיהן יחד, התחילו בתצפית על אחד מילדי הגן, יעקב בן השנה וחצי.

התיעוד של סיגל בעקבות התצפית:

יעקב בן השנה וחצי יושב על הרצפה, והמטפלת יושבת מולו. המטפלת נותנת ליעקב כדור ספוג. יעקב מסתכל על הכדור בסקרנות רבה ולבסוף זורק אותו לכיוון המטפלת. כאשר המטפלת תופסת את הכדור, הוא צוחק בקול רם. המטפלת זורקת את הכדור אל יעקב. הכדור מתגלגל, ויעקב אינו מצליח לתפוס אותו. הוא קם והולך אחרי הכדור. הוא מתנדנד, נופל וזוחל לעבר הכדור. הוא תופס את הכדור, מחזיק אותו בין ידיו וקם.

התיעוד של דינה בעקבות התצפית:

יעקב בן השנה וחצי יושב ברגליים פשוטות מול המטפלת. הוא מחזיק בשתי ידיו כדור, מחבק אותו ואומר: "דור, דור...". המטפלת מסתכלת על יעקב, מחייכת ואומרת: נכון, כדור, כדור, זורק אֵלַי את הכדור".

א. הצג יתרון אחד וחסרון אחד של תצפית, והבא דוגמה אחת מן הקטע, ליתרון או לחיסרון.

ב. הסבר מהו חפץ מעבר, ותאר את תפקידו על-פי הקטע.

- ג. יעקב לא ראה מעולם כדור ספוג. המפגש שלו עם כדור הספוג מאפשר לו להרחיב את "סכמת הכדור" שלו. תאר בעזרת מושגים מן התאוריה של פיאז'ה את התהליך שעבר יעקב בעקבות המפגש עם כדור הספוג.
- ד. הסבר בעזרת **אחת** מן התאוריות של למידת שפה, כיצד המטפלת תורמת להתפתחות השפה של יעקב.

### **פרק שני (50 נקודות)**

**ענה על חמש מבין השאלות 2-8 (לכל שאלה – 10 נקודות).**

#### **שאלה 2**

בחר **שניים** מבין המשפטים שלפניך, וציין מהו מאפיין החשיבה המוצג בכל אחד מהם.

א. תומר מכסה את אוזניו בידיו ואומר: "עכשיו לא שומעים אותי!"

ב. יעל אומרת: "הבובה חולה, היא צריכה תרופה."

ג. רומי אומרת: "יורד גשם כי אמא קנתה לי מגפיים."

#### **שאלה 3**

תאר את שלושת חלקי האישיות לפי התאוריה של פרויד.

#### **שאלה 4**

הסבר (אפשר באמצעות דוגמה) כיצד המסגרת החינוכית יכולה לתרום לשיפור מיומנויות של ויסות עצמי.

#### **שאלה 5**

ישנם סימנים המעידים על בְּשָׁלוּת הילד לתהליך של גמילה מהרטבה. תאר סימן **אחד** בתחום הקוגניטיבי וסימן **אחד** בתחום המוטורי.

## שאלה 6

הבא ביקורת **אחת** על התאוריה של פיאז'ה.

## שאלה 7

הסבר כיצד מְשַׁחֲקִים, לדוגמה "משחקי כאילו", יכולים לעזור לילדים להתמודד עם מצבים מעוררי חרדה.

## שאלה 8

רונית בת הארבע מבקשת מֵאִמָּה "שתי ביצות" (במקום "שתי ביצים"). מה מעידה הטעות של רונית על היכולת הלשונית שלה?

## פרק שלישי (20 נקודות)

**ענה על שאלה 9 – שאלת חובה.**

## שאלה 9

הסבר **ארבעה** מבין המושגים א'–ו' (לכל מושג – 5 נקודות).

א. עידון (סובלימציה)

ב. כשירות חברתית

ג. אמפתיה

ד. תוקפנות עוינת

ה. סמוך למודע

ו. ניסוי

## **בהצלחה!**